

Република Македонија
Министерство за образование и наука

ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗВИВАЊЕ НА КВАЛИФИКАЦИИ

Скопје, март 2015 год.

**РАБОТНА ГРУПА ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОЦЕДУРАТА ЗА РАЗВИВАЊЕ НА
КВАЛИФИКАЦИИ**

1. Наташа Јаневска, државен советник во МОН
2. Нада Стоименова, советник во МОН
3. Аспасија Хаџишче, советник во МОН
4. Борчо Алексов, помошник раководител на сектор во МОН

Документот е изработен од работна група во соработка со Стефан Џон, консултант за Национална рамка на квалификации од Велика Британија, со поддршка на Британскиот Совет во Македонија во рамките на проектот „Национална рамка на квалификации“.

Во документот е даден приказ на шестте фази за развивање на квалификациите се до нивно одобрување или реакредитирање.

Документот е наменет за сите заинтересирани страни вклучени во имплементацијата на Националната рамка на квалификации кои сакаат да ги разберат, да ги развиваат, да ги унапредат постојните со нивно изменување или надополнување, или да поднесат иницијатива за развивање на нови квалификации.

Се надеваме дека овој документ ќе биде корисен за сите заинтересирани страни вклучени во процесот на Националната рамка за квалификации.

Истовремено, изразуваме голема благодарност до Британскиот Совет во Македонија за нивната поддршка и на сите институции и поединци кои беа активно вклучени во процесот и придонесоа за изготвувањето на документот.

Развивањето на квалификации претставува сложен процес кој минува низ неколку фази додека истите не се одобрат. Тоа се однесува, и за развивање на новите квалификации, и за унапредување на постојните квалификации, со нивно изменување или надополнување.

- **Фаза 1: Основа за развивање на квалификација**

Основа за развивање на квалификација се потребите на пазарот на труд кои се поврзани со релевантните потреби на вештини.

Квалификација се развива врз основа на усвоени стандарди на занимања.

Стандардот на занимање опфаќа: име и код на стандардот на занимање, ниво на сложеност, стручни компетенции, опис на стандардот на занимањето (група на работа, типични (клучни) работи, знаења и вештини).

Група на работи вклучува анализа, планирање и организирање на работата, подготовка на работата и работното место, оперативни работи, административни работи, комерцијални работи, обезбедување и осигурување на квалитетот, одржување и поправка, комуникација, заштита на работата, здравјето и околината.

Стандардот на занимање го изготвува работна група, формирана од страна на Центарот за стручно образование и обука, а се усвојува од Министерството за труд и социјална политика, по предходно мислење на Министерството за образование и наука.

Работната група за изготвување на стандарди се состои од 7 члена и тоа: 3 претставници на фирми од соодветното занимање, 2 претставници од стручните училишта, 1 претставник од Центарот за образование на возрасни и 1 претставник од Центарот за стручно образование и обука како координатор.

Стандардите на занимања се изготвуваат врз основа на Методологија за стандарди на занимања.

- **Фаза 2: Поднесување на иницијатива за развивање на квалификација**

Иницијативата за развивање на квалификација треба да содржи образложение за развој на новата квалификација, потребата на пазарот

на труд, назив на квалификацијата, ниво, односно подниво на квалификацијата и препорака на код кој упатува кон ISCO (кога ќе биде соодветно), опис на квалификацијата и временски рок кога ќе почне да се спроведува квалификацијата.

Иницијатива за развивање на квалификации можат да поднесат:

1. Секторските комисии;
2. Институции / правни лица или работодавач;
3. Високообразовни установи и
4. Други тела (професионални тела, синдикати, меѓународни образовни институции)

Иницијативата за развивање на квалификација во случај на Т.2, Т.3 и Т.4 се поднесува до Министерството за образование и наука (Одделение за НРК), кое е одговорно за развивање на критериуми и на репери за организациите што можат да поднесат квалификации.

Министерството за образование и наука (Одделение за НРК) ја разгледува иницијативата и одредува на кој сектор припаѓа квалификацијата. Иницијативата со предлогот во писмена форма ја препраќа до соодветната Секторска комисија.

- **Фаза 3: Постапување по поднесената иницијатива**

Иницијативата поднесена од институции, правни лица или работодавачи, од високообразовна установа или други тела, ја разгледува соодветната Секторска комисија, врз основа на одредени критериуми согласно Законот за Националната рамка за квалификации, и истата може да ја прифати, да ја отфрли или да бара нејзино дополнување.

Во случај поднесената иницијативата да се одбие, Секторската комисија, по писмен пат, го известува подносителот на иницијативата за причините зошто ја одбива иницијативата за развивање на нова квалификација.

Во случај да ја бара нејзино надополнување, Секторската комисија по писмен пат го известува подносителот на иницијативата со барање за дополнување на квалификацијата и во кој сегмент.

Во случај да ја прифати иницијативата, Секторската комисија го известува подносителот на иницијативата.

Во случај на спор одлучува Националниот Одбор за МРК.

- **Фаза 4: Развој на квалификации**

Подносителот на иницијативата, врз основа на позитивното мислење од Секторската комисија, поднесува барање до Центарот за стручно образование и обука за развивање на квалификација.

Квалификацијата се изготвува од страна на работна група формирана од Центарот за стручно образование и обука. Работната група се состои од 6 члена и тоа: 2 претставници од работодавачите, 2 претставници од училиштата, 1 претставник од Центарот за образование на возрзсни и 1 претставник од Центарот за стручно образование како координатор.

Структурата и содржината на квалификација ја изразува **Стандардот на квалификација**, кој согласно член 6 од Законот за националната рамка на квалификации, се состои од:

1. **Назив на квалификацијата** - точен и целосен назив на квалификацијата;
2. **Тип на квалификацијата** - квалификација на ниво на образование или стручна квалификација,
3. **Ниво на квалификации**, односно подниво на квалификацијата,
4. **Код на квалификацијата**
5. **Опис на содржината на квалификацијата** - краток опис на стандардот на кој се заснова квалификацијата (стандард на занимања, образовен стандард), детали за образовната програма/единици на квалификации, информација за усвојување на образовната програма или информација од други извори.
6. **Број на задолжителни и изборни предмети**
7. **Опис на резултатите од учење** - краток опис на знаењата, вештините и компетенциите. При описите на резултатите од учење се користат активни глаголи од Блумовата таксономија

8. *Кредитна вредност на квалификацијата,*
9. *Начин и критериуми на оценување* - како ќе се врши оценувањето
10. *Кој ќе го врши оценувањето*
11. *Услови за упис (влез)* – условите се прецизирани во Законите од областа на образованието (Закон за основно, Закон за средно, закон за високо, Закон за стрично образование и обука, Закон за образование на возрасни), а може да се внесе и предусловот за квалификација (пр. завршено ниво 2)
12. *Институција каде се стекнува квалификацијата* - стручно училиште, организација, верифицирана институција за образование;
13. *Вид на јавен документ (диплома, уверение)*
14. *Институција која го издава јавниот документ*
15. *Статус на институција која го издава јавниот документ* (јавна, приватна, комора, НВО.)

На развојот на резултатите од учење ќе влијаат работите и активностите од одреден стандард на занимање или на група занимања и вештини потребни за нивно постигнување.

По развивањето на квалификација, ЦСОО, преку Одделението за НРК во МОН, развиената квалификација ја доставува до Секторска комисија на разгледување.

- **Фаза 5: Одобрување на квалификацијата**

Секторската комисија по разгледувањето на квалификацијата, истата може да ја прифати или да ја врати на доработка во Центарот за стручно образование и обука.

Квалификацијата се смета за прифатена ако за неа се изјасниле мнозинство од вкупниот број на членови на Секторската комисија и се изготвува стручно мислење за истата.

Прифатената квалификација и стручното мислење, Секторската комисија ја доставува до Националниот одбор за МРК за одобрување на квалификацијата.

Националниот одбор за МРК, врз основа на образложението на предлагачот и стручното мислење на Секторската комисија, ја одобрува квалификацијата и донесува одлука за распоредување на квалификацијата во Македонската рамка на квалификации;

Одобрената квалификација од Националниот одбор се запишува во Регистарот на Македонската рамка на квалификации. На одобрена квалификација и се доделува код кој се состои од _____ цифри, според типот, нивото, обемот, секторот на квалификацијата и институцијата во која се стекнува квалификацијата кој има _____ ознаки. За сектор (___ ознаки), подсектор (___ ознака), област (_____ ознака), подобласт (___ ознака), тип (___ ознака) и ниво на квалификации (___ ознака).

Фаза 6: Реакредитација на квалификацијата

Важноста на една квалификација изнесува 4 години. По истекот на 4 години се прави реакредитација на истата. Постапката на реакредитацијата треба да започне девет месеци пред истекот на важноста на одобрената квалификација.